

La Opera Regală Covent Graden, o „Traviata” verdiană clasică și o „zi nebună” mozartiană

text de Costin Popa

Londra muzicală își desfășoară o stagiune de vară, în care genul operei a fost reprezentat în iulie de „Werther”, „Don Carlos”, „Traviata” și „Nunta lui Figaro”. Dacă despre cea de-a doua cititorii au avut ocazia să afle noutăți în această coloană, iată că le-a venit rândul și ultimelor.

De 29 de ani...

... datează producția cu „Traviata”, reluările fiind multe, stagiune de stagiune, denotând valoarea deosebită a punerii în scenă semnată de Richard Eyre, adăugată popularității opusului. Așa și este, îmi reamintesc premiera din 1994, cu debutul legendarului șef de orchestră Georg Solti în partitura verdiană, având ca protagonistă tot o debutantă în rolul Violetta Valéry, nimeni alta decât Angela Gheorghiu, căreia seria de spectacole de la Covent Garden i-a deschis o carieră fabuloasă.

Acum, echipa realizatoare compusă din Bob Crowley (designer), Jean Kalman (lighting designer) și Jane Gibson (director of movement) a avut-o în frunte în postura de Revival director pe Bárbara Lluch, care a lucrat cu noua echipă solistică, menținând – cum scriam cu alte ocazii – prospețimea spectacolului.

„Traviata” - scenă din primul act © Tristram Kenton

Am regăsit gândirea profundă a regizorului aplicată viziunii clasice pe care și-a dorit-o, respectând pentru artiști detaliile de expresie și atitudini proprii intențiilor compozitorului, susținute într-un ambient simplu dar sugestiv, care reproduce atmosfera saloanelor pariziene, a casei de la țară a celor doi îndrăgostiți sau a dormitorului ultimelor clipe ale Violettei. Remarc și acum decorurile scenelor de ansamblu, desenate pe linii curbilinii, pereții, bancheta cu uriașa salatiere aurită și masa din primul act, la fel masa pentru joc și dansuri din tabloul balului Florei, marea reușită a lui Bob Crawley, cu abajurul imens și plafonul cu volume aparent deformate, prefigurând dezastrul iminent. În aceste spații, corul pregătit de William Spaulding și balerinii Operei Regale au dat autenticitate tramei, alături de soliști.

Kristina Mkhitarian © Tristram Kenton

Dintre cele trei personaje principale, prima remarcă merge către soprana Kristina Mkhitarian, 36 de ani, o Violetta ideală, cu start întrucâtva timid poate și din cauza stării de reflecție din timpul Preludiului trist și răvășitor, care a afectat-o. Fără îndoială, artista rusă are o sensibilitate și o sinceră emoționalitate, dovedite în primul duet cu Alfredo și cântă prin expunerea unei frumoase culori de glas, a unor fine agilități și note înalte în *pianissimo* pentru aria mare. Tensiunea trăirilor intense crește pe măsura avansării spectacolului, duetul cu Giorgio Germont îi prilejuiește filaje răscolitoare, abordări *spinto* întrepătrunse de sunete delicate, fraza „Ah! Dite alla giovine”

sună aproape *piangendo*, dar ca o sentință pe care și-o impune, iar adresarea pasională „Amami, Alfredo...”, Si bemol acut, adună bogăție de sensuri. În ultima parte a actului secund impresionează prin implorarea „Alfredo, Alfredo, di questo core” iar în final, Kristina Mkhitaryan dezvoltă prin „Addio del passato” contraste dureroase inspirate de frazarea lungă, bogată în atacuri și nuanțări *pianissimo*. Cu ultimele eforturi imploră „Ah! grand Dio! morir si giovane...” și forțele ei se epuizează, cu ultimele puteri lansându-se în faimoasa alergare în jurul patului de moarte, cu veșminte fluturânde, un moment de excepție, referențial, tragic imaginat de regizor.

Liparit Avetisyan și Kristina Mkhitaryan © Tristram Kenton

Armeanul de 33 de ani Liparit Avetisyan i-a fost partener în rolul Alfredo. Tenor liric, cu timbru fast și preocupare consistentă pentru nuanțări, a cântat înfocat „Un dì felice eterea” adresându-i-se Violettei în primul act, pasional și expresiv, cu tente de *mezzoforte* în aria „De'miei bollenti spiriti”, dozajul plastic continuând și în cabaletta „O mio rimorso!” abordată de obicei eroic. Tirada dramatică „Questa donna conoscete?... Ogni suo aver tal femmina...” din scena a doua a actului al doilea a fost intensă, pătrunzătoare, pentru ca în ultimul, Avetisyan să expună același lirism în brațele Violettei

muribunde. La pasiv, aş nota câteva note înalte (La bemol) „împinse” peste tonul corect la replicile din culise date ariei Violettei din primul act.

Juan Jesús Rodríguez și Kristina Mkhitarian © Tristram Kenton

Altă surpriză plăcută a venit odată cu spaniolul Juan Jesús Rodríguez, 54 de ani, pentru rolul Giorgio Germont. Bariton verdian, generos ca timbralitate și accentuare a intențiilor, se preocupă de redarea de fraze lungi, grație bunei susțineri a sunetului prin respirație și fluidizează legato-ul, iată, încă de la expozeul „Pura siccome un angelo” din duetul cu Violetta. Din unghi interpretativ, știe să emoționeze (strofa a doua a ariei „Di Provenza il mar, il suol”, a devenit o rugă fierbinte, înfățișată *con dolore*). Pare liniar dar construiește personajul cu demnitate și sobrietate, autoritatea de părinte vine din tensionările interioare, spre pildă intrarea „Di sprezzo degno...” din finalul balului Florei, liric dar încordat expusă. Vocea este calitativă și are egalitate între registre.

În alte roluri au cântat Gabriele Kupšytė (Flora Bervoix), Jeremy White (Marchizul d'Obigny), Josef Jeongmeen Ahn (Baronul Douphol), Blaise Malaba (Doctorul Grenvil), Michael Gibson, (Gastone de Letorières), Renata Skarelyte (Annina), Andrew Macnair

(Giuseppe), Dominic Barrand (Mesagerul), Thomas Barnard (Servitorul).

Platoul și fosa s-au aflat sub conducerea canadienei Keri-Lynn Wilson, 56 de ani, veche cunoștință a publicului operistic românesc, care a conferit spirit și veridicitate discursului melodic verdian, cu tempi corecți și dinamică elocventă, concertato-uri bine închegate, bazându-se pe minunatul instrument care este Orchestra Operei Regale, alături de soliști, de cor.

„Ziua nebună” mozartiană

Într-adevăr o „Folle journée”, cum este intitulată de către autorul ei, Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais, piesa-sursă a libretului abatelui Lorenzo Da Ponte la opera „Nunta lui Figaro” de Mozart. Așa am trăit, așa am avut senzația că trec cele peste trei ore de spectacol intens la Opera Regală Covent Garden din Londra, ca un vârtej, ca un turbion, o volbură, o tornadă, o vâltoare, o ameteală nebună. Vinovat... principal, regizorul David McVicar, vinovați... secundari, directoarea mișcării scenice, Leah Hausman, soliștii, orchestra și corul, dirijoarea Joana Mallwitz. I-au susținut Tanya McCallin (designer), Paule Constable (lighting designer), William Spaulding (directorul corului). O seară incredibilă, de neuitat.

Scenă din „Nunta lui Figaro” © ROH 2023. Ph Clive Barda

Producția datează din 2006, când a făcut parte din manifestările dedicate celebrării a 250 de ani de la nașterea lui Mozart. De atunci, au existat opt reluări în diferite stagiuni, aceasta fiind cea de-a noua.

Spectacolul fascinează, electrizează prin dinamică, vivacitate, fluentă, relaționări fără *respiro* între personaje, joc scenic neobosit, expresivitate totală, bogăție de sensuri scânteietor rostite sau cântate în recitative, în arii, duete, ansambluri. Totul se desfășoară în decoruri clasice, cu schimbări inspirate între acte. Frumoasele costume sunt pe măsura perioadei temporale a acțiunii, mutate de regizor cu circa 50 de ani ulterioari sursei, deci pe la jumătatea veacului al XIX-lea. Conflictele cu iz politic între clasele sociale sunt bine conturate și reprezentate prin comportamentul eroilor.

Stéphane Degout © ROH 2023. Ph Clive Barda (1)

În mod cert, baritonul francez Stéphane Degout, 48 de ani, s-a ridicat - în rolul Contelui Almaviva - la rangul marilor interpreți ai epocilor trecute. Cu timbru nobil și penetrant, frumos îmbrăcat în armonice, a cântat dinamic în tiradele cu Contesa (actul al II-lea), subtil și catifelat în duetul cu Susanna, viguros în recitativul „Hai già vinta la causa!”, energic în aria subsecventă „Vedrò mentr'io sospiro”, cu final furibund, toate în actul al III-lea. Personalitatea sa aristocratică supusă vicisitudinilor vremii și propriilor defecte a ieșit cu pregnanță în relief.

Italianul Mattia Olivieri (Figaro), 39 de ani, a adus personajului un plăcut timbru baritonal și mobilitate de glas, cu acute incisive. Cavatina „Se vuol ballare” a avut energie și ironie, expunerea melodicii mozartiene fiind exemplar redată în ariile „Non piu andrai” (primul act) și „Aprite un po' quegli occhi”, avertizarea amară din actul ultim. A fost unul din motoarele acțiunii.

Hrachuchí Bassénz și Anna Stéphany © ROH 2023. Ph Clive Barda

În rolul Contesei Almaviva am revăzut o mai veche cunoștință bucureșteană, soprana armeană Hrachuhí Bassénz, 44 de ani, fostă Desdemona în „Otello” verdian și interpretează a „Ultimelor patru lieduri” de Richard Strauss, ambele sub bagheta lui Christian Badea. Am regăsit aceeași voce plină, potrivită acum personajului mozartian, calmă și însingurată în oaza de liniște vremelnică din actul secund (cavatina „Porgi, amor”), concretă în aria „Dove sono i bei momenti” din următorul, cu frazare frumoasă în strofa a doua și *pianissime* acute de bună factură. Concretă, poate prea concretă, mai puțin visătoare.

Siobhan Stagg, Mattia Olivieri, Dorothea Röschmann, Maurizio Muraro © ROH 2023. Ph Clive Barda (4)

Precum Figaro, Susanna a fost și ea un stimul al tramei, direct și indirect, prin specificul rolului și al interpretării sopranei australiene Siobhan Stagg, 35 de ani, artistă de o însuflețire rară și o gamă expresivă de mare complexitate. Un argint viu în scenă. Din unghi vocal, chiar dacă o stridentă acută se mai insinuează, linia flautată de cânt a impresionat în aria „Deh vieni, non tardar” din ultimul act.

Pajul Cherubino a fost mezzosoprana născută în Marea Britanie Anna Stéphany, 46 de ani, cu timbru prețios rezonant și agreabil colorat, ale cărei rostiri de recitative au conferit sensurile dorite iar

aria „Non so più” (actul I) a respirat o emoție și o agitație credibile, în timp ce canzona „Voi che sapete” (actul al II-lea), mai animată ca tempi decât se obișnuiește, a căpătat o nonșalanță-surpriză.

În celelalte roluri au cântat excelentul bas buf Maurizio Muraro (Don Bartolo cu precisă accentuare a cuvântului în aria „La vendetta”), soprana Dorothea Röschmann (fostă Contesă Almaviva la premiera din 2006, actualmente o Marcellina mai reținută, deloc caricaturală), tenorul Krystian Adam (Don Basilio, cu adresări foarte „prezente”), basul Jeremy White (simpatice Antonio), tenorul Peter Bronder (Don Curzio), soprana Sarah Dufresne (Barbarina diafană în scurta cavatină „L'ho perduta, me meschina”).

Bagheta dirijoarei germane Joana Mallwitz, 37 de ani a făcut minuni la pupitrul Orchestrei Operei Regale (concertmaestru Sergey Levitin), evidențiindu-i puritatea instrumentală, filigranul și suplețea coardelor, omogenitatea și raporturile nuanțate între partide, a dat impulsuri dialogurilor și elocvență ariilor, impetuozitate ansamblurilor. Joana Mallwitz se afirmă drept o importantă tălmăcitoare a muzicii maestrului de la Salzburg.

La Covent Garden, producția cu „Nunta lui Figaro” s-a aflat la înălțimea capodoperei componistice.

Scenă din „Nunta lui Figaro” © ROH 2023. Ph Clive Barda (2)